

Algemene Vergadering van Deelnemers 2017

Pensioenfonds Witteveen+Bos

20 juni 2017

Agenda

- 12.00 Opening
- 12.05 Toelichting Jaarverslag 2015 (Jaap van der Graaf)
- 12.30 Wijziging beleggingsbeleid (Jaap de Koning)
- 13.00 Verantwoordingsorgaan (Stephan van der Biezen)
- 13.15 Bestuurssamenstelling
- 13.20 Rondvraag
- 13.30 Sluiting

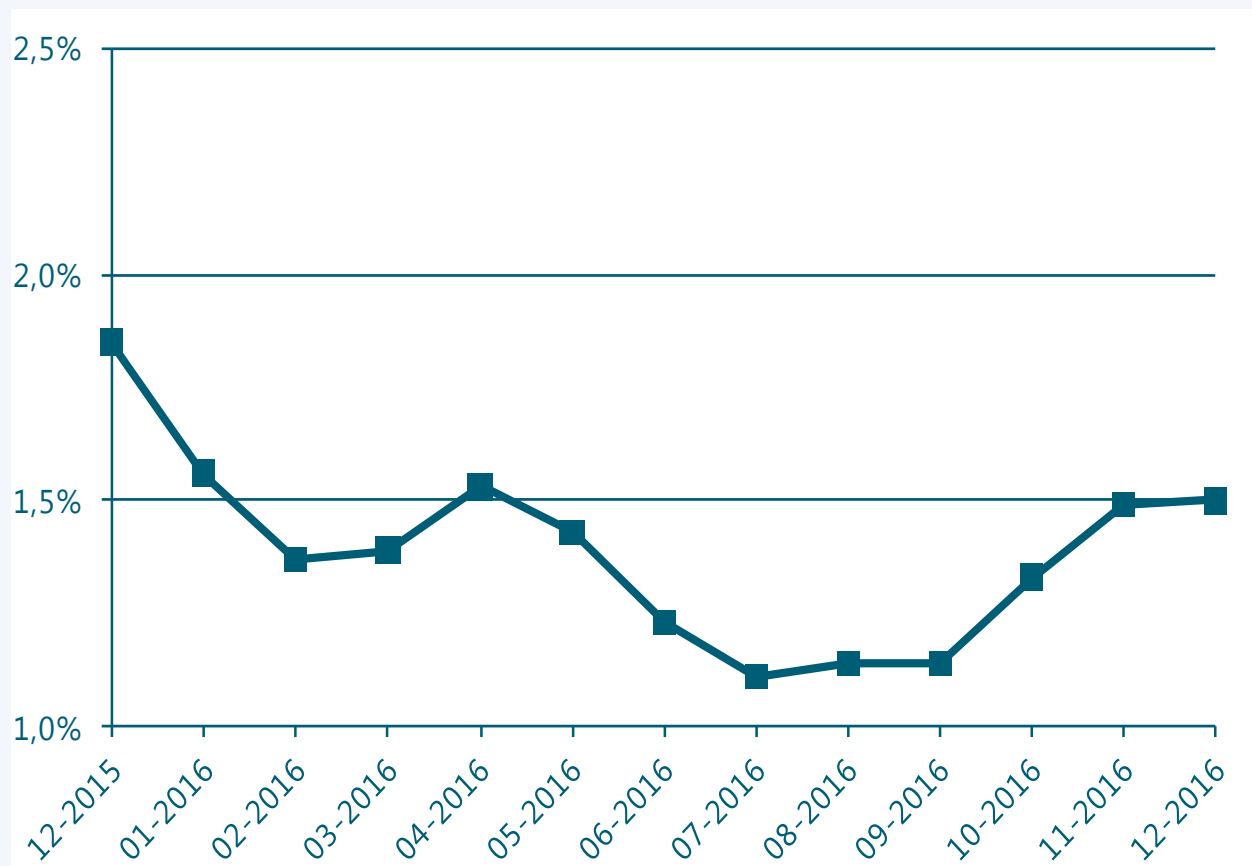
jaarverslag 2016

- vermogen: van 118 M€ naar 134 M€
- dekkingsgraad: van 101,5,3 % naar 100,1 %
- opbouw naar 1,10 % (was 1,35 %)
- vastrentend/aandelen: 65/35

deelnemers

	2016	2015
actieve deelnemers	850	870
gewezen deelnemers	856	787
gepensioneerden	145	128
totaal	1.851	1.785

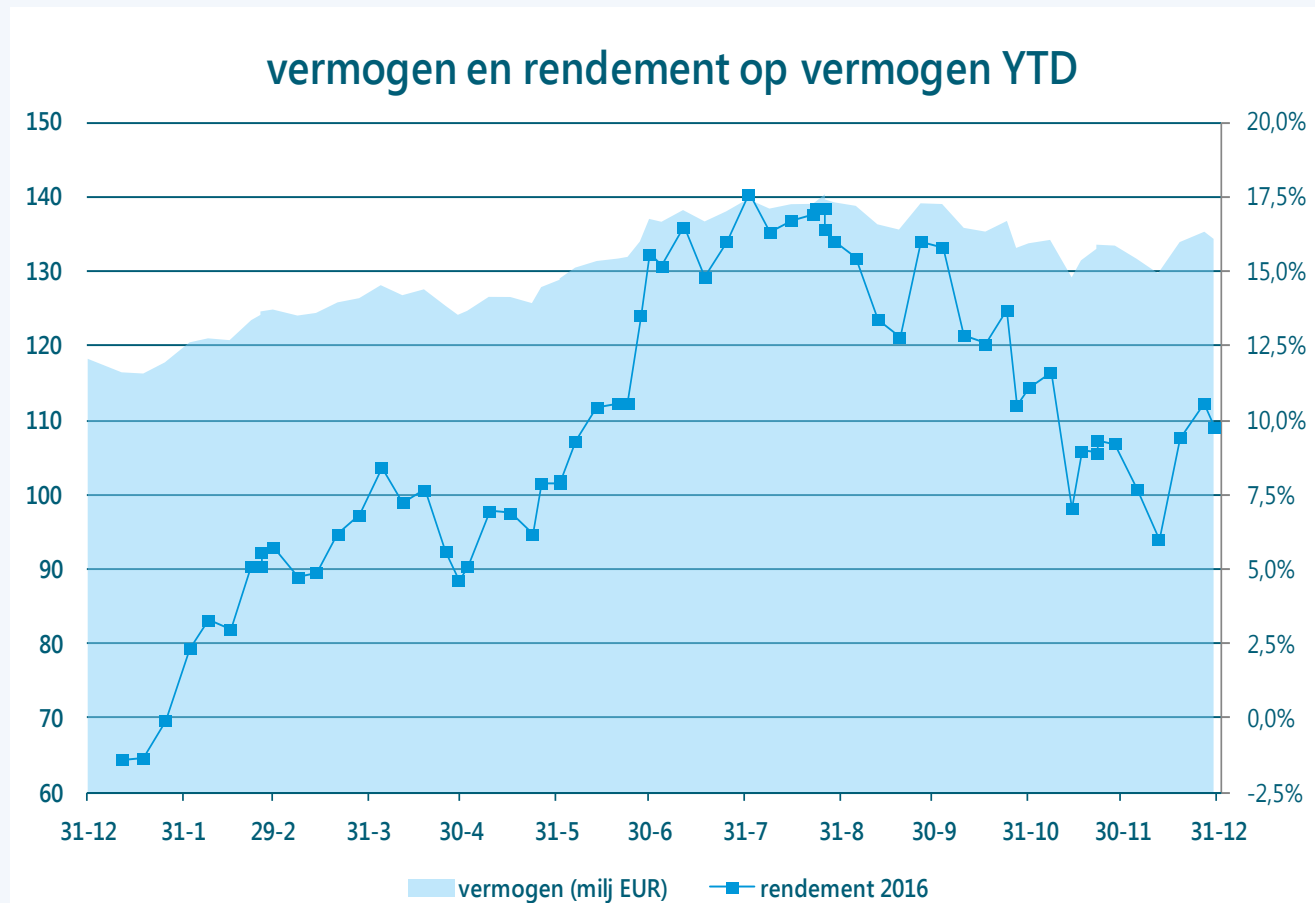
rekenrente

rente in 2016

- markrente: van 1,56 % naar 1,17 %
- rekenrente: van 1,85 % naar 1,50 %
- verplichtingen: van 118 M€ naar 136 M€

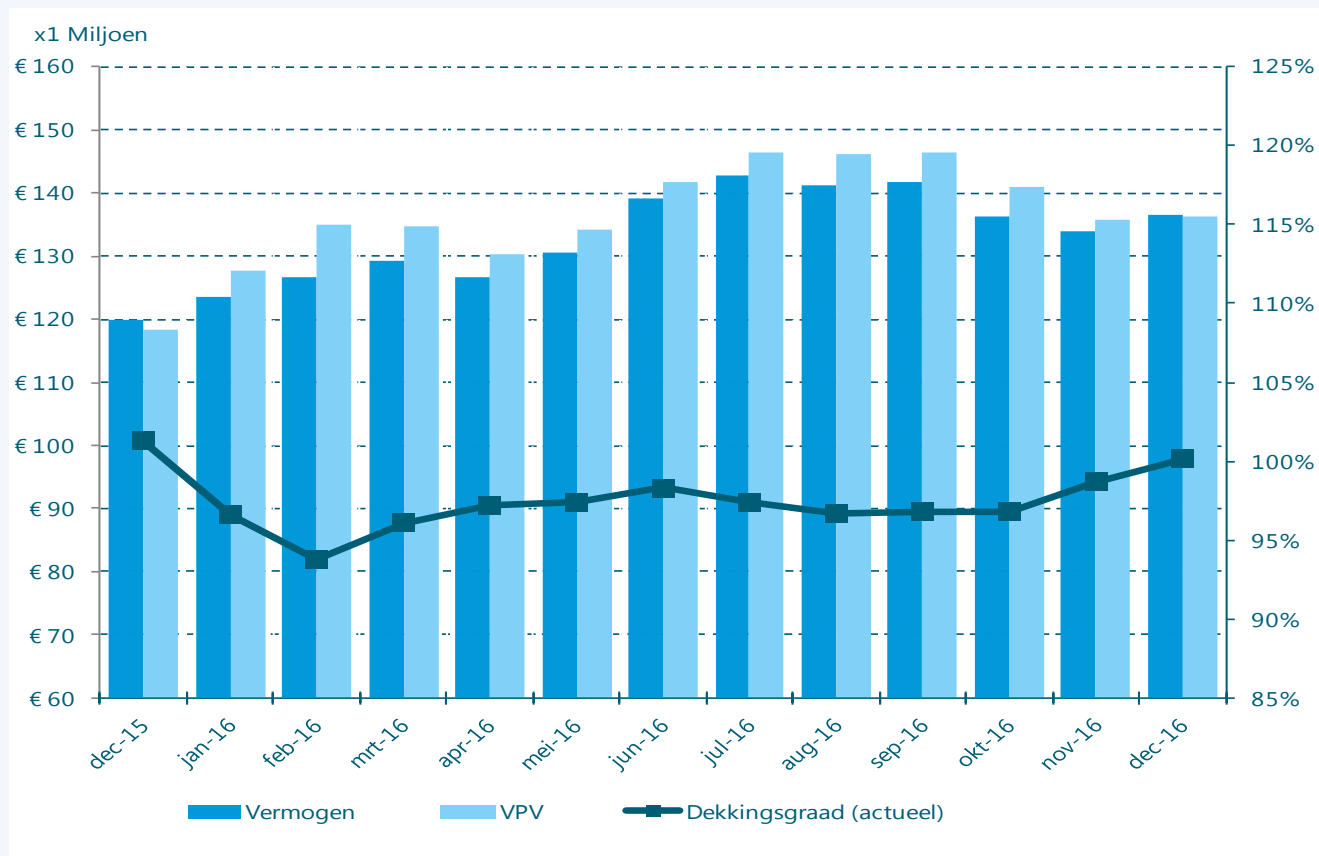
vermogen en rendement

vermogen

- rendement
 - obligaties: + 11,7 %
 - aandelen: europa: + 2,7 %
wereld: + 7,8 %
emerging markets: + 14,0 %
- totaal: + 10,1 %
- vermogen: van 118 M€ naar 134 M€

dekkingsgraad

dekkingsgraad

- eind 2015: 101,5 %
 - daling rente leidt tot hogere VPV: - 7 %
 - daling rente leidt tot hogere waarde obligaties: + 4 %
 - hoger rendement aandelen: + 2 %
 - eind 2016: 100,1 %
-
- onderdekking (< 104,5 %)
 - reservetekort (< 119,0 %)

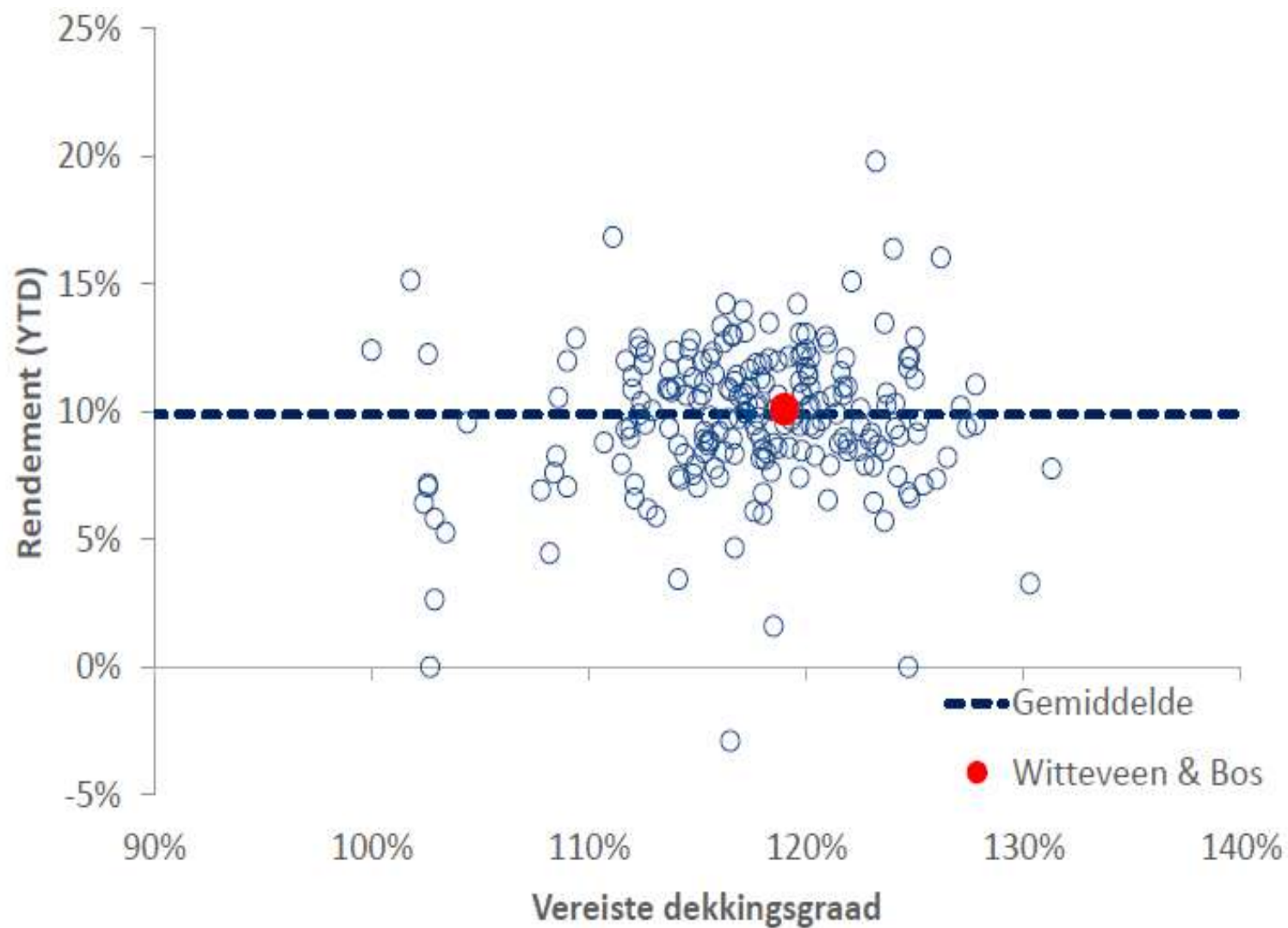
herstelplan 2016

- aanwezige dekkingsgraad per 1 jan 2017: 100,1 %
- vereiste dekkingsgraad: 119,0 %
- herstelplan nodig: berekening herstelvermogen (ca 3,0 %/j)
- in 6 jaar herstel bereikt (eis maximaal 10 jaar)
- geen extra maatregelen nodig

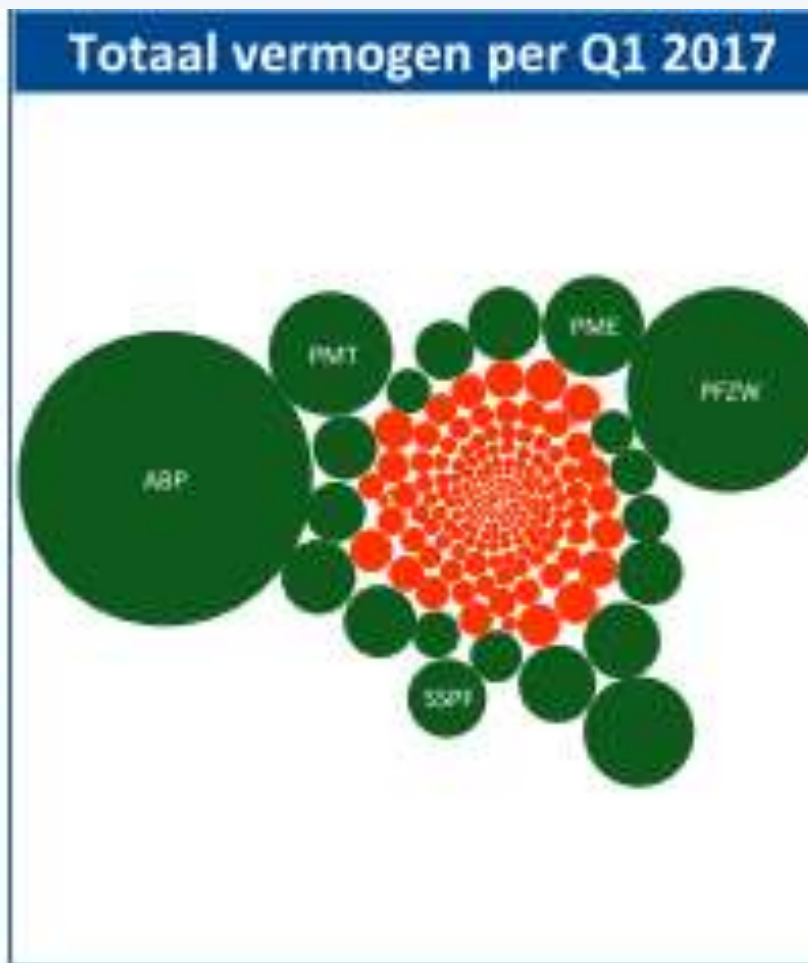
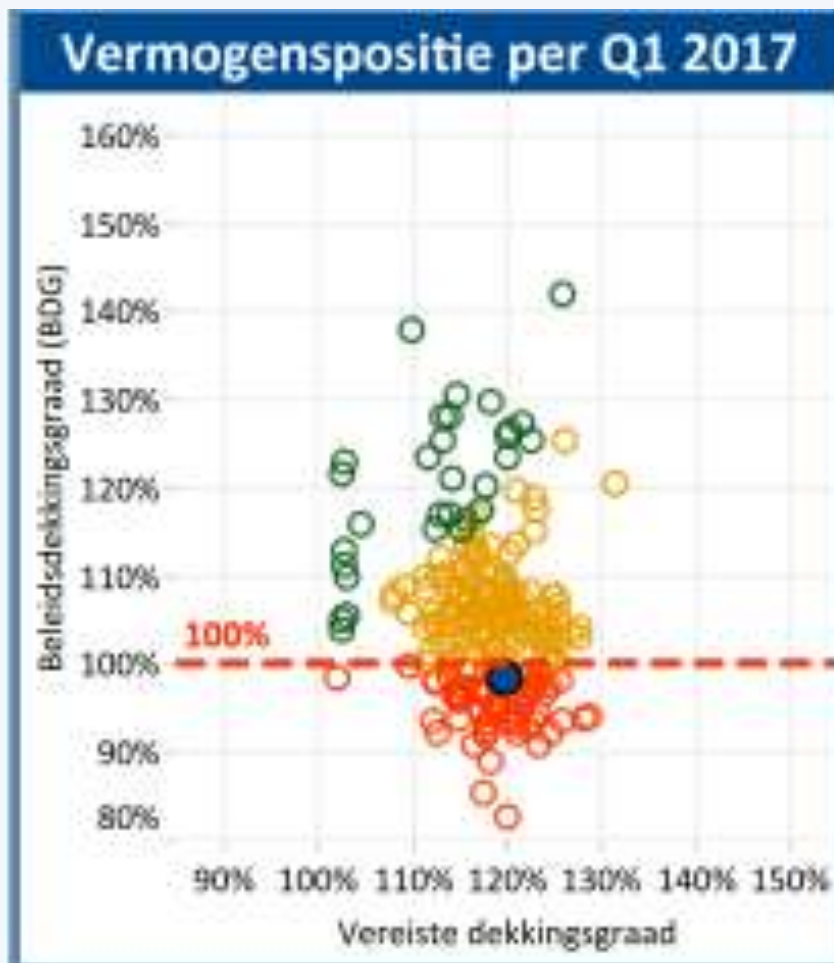
waarschuwing:

- eis mvev > 104,5 % => onderdekking
- binnen 4 jaar uit onderdekking anders zijn aanvullende maatregelen nodig

SITUATIE PENSIOENFONDSEN 31-12-2016

SITUATIE PENSIOENFONDSEN 31-03-2017

VRAGEN

[www.pensioenfonds.witteveen](http://www.pensioenfonds.witteveenbos.nl)

nbos.nl

ALM studie

J.N. (Jaap) de Koning MA MSc

20 juni 2017

ALM studie

Wat is een ALM-studie?

Waarom?

Doel

Methodiek

Resultaten

Wat is een ALM studie?

De term asset-liability management (ALM) is te omschrijven als:

“het proces van het verkrijgen van inzicht in de onderlinge afhankelijkheden in de ontwikkeling van rechten en verplichtingen van een organisatie.”

In het jargon wordt de term afgekort tot ALM.

Waarom een ALM-studie?

- Vorige studie uit 2014: aanleiding was toen het nFTK;
- Werking van de renteafdekking in de afgelopen 2 jaar;
- Beleid: renteafdekking 45% met “fysieke stukken”.

Doel van de ALM studie

Onderzoek naar de impact van het rentebeleid, specifiek op pensioenresultaat en kortingskans.

Onderzoek naar 4 alternatieven:

1. Huidig beleid;
2. Portefeuille met lagere duratie (rentegevoeligheid);
3. Lagere duratie bij UFR (voorgeschreven rentestaffel) tussen 1,5 en 2,5%;
4. Progressieve rentestaffel.

Werking ALM studie

- Doorrekenen van 1.000 scenario's
- Horizon is 15 jaar
- Input fondsspecifiek, dus maatwerk:
 - Beleggingsbeleid
 - pensioenregeling PF W+B
 - premie, opbouw, kortingsbeleid
 - resultaatdeling
 - aannames ontwikkeling demografie
 - bijv. personeelsverloop, salaris, sterfte

Werking

Wisselende toekomstscenario's:

- hoge en lage groei
- hoge en lage inflatie
- hoge en lage rendementen

Aan de knoppen draaien:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- toeslagbeleid
- pensioenbeleid

Werking

Beoordelen resultaten

- dekkingsgraad
- resultaatdeling
- kortingen (kans + cumulatief)
- pensioenresultaat

Beoordelen op:

- gemiddelde: verwacht resultaat
- 5-percentiel: slecht weer-scenario

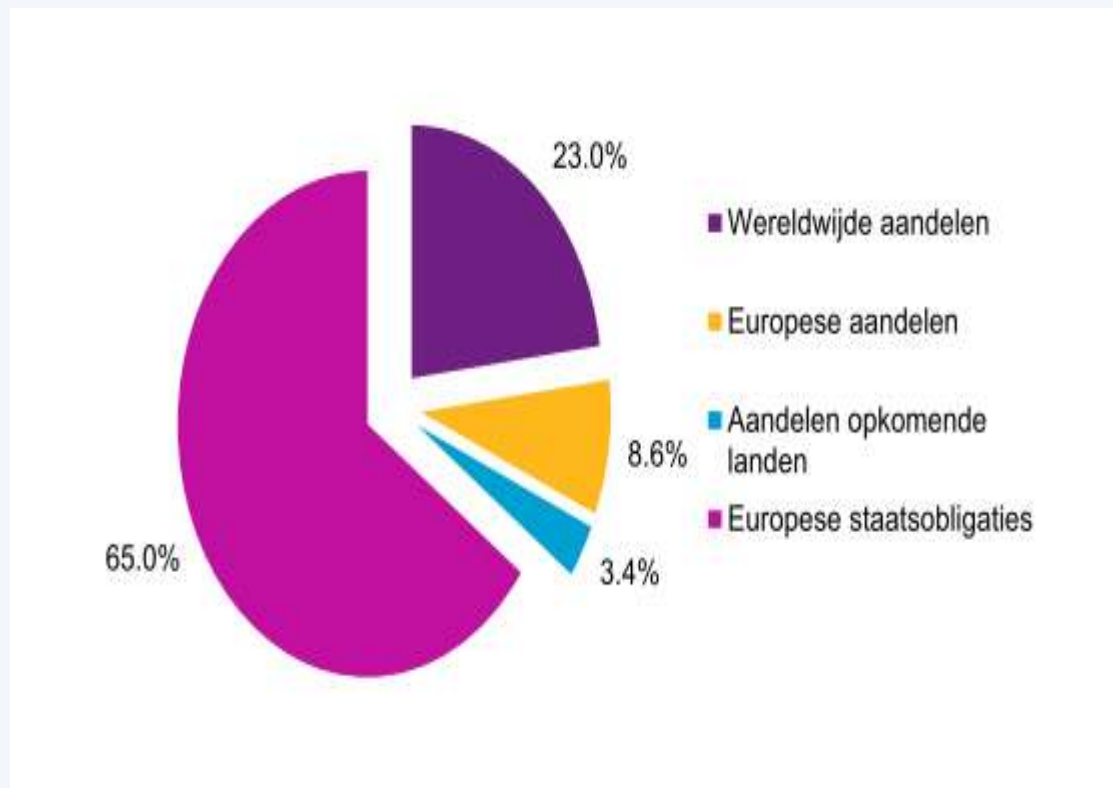
Uitgangspunten

Financiële positie per eind maart 2017

Kerncijfers financiële positie

Actuele dekkingsgraad	101,5%
Beleidsdekkingsgraad	98,5%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)	119,0%

Uitgangspunten; strategische beleggingsmix

Scenario 1 & 2

	Huidig (65/35)	Lagere renteafdekking
Wereldwijde aandelen	23.0%	20.0%
Europese aandelen	8.6%	7.5%
Aandelen opkomende landen	3.4%	2.5%
Europese staatsobligaties	65.0%	70.0%
Vereist eigen vermogen	19.0%	19.0%*
Renteafdekking	45.0%	30.0%
Duratie (schatting)	11	7

* Verschuiving benodigd voor instandhouding VEV op 19% is een grove schatting. Daadwerkelijke verdeling kan afwijken.

Scenario 3: dynamisch rentebeleid

Er wordt nu geschoven van het huidige beleid naar het alternatief met een lagere renteafdekking (d.m.v. een lagere duratie) als de UFR rente zich bevindt tussen 1,5 % en 2,5%.

	Huidige (65/35)	Lagere renteafdekking
Wereldwijde aandelen	23.0%	20.0%
Europese aandelen	8.6%	7.5%
Aandelen opkomende landen	3.4%	2.5%
Europese staatsobligaties	65.0%	70.0%
Vereist eigen vermogen	19.0%	19.0%*
Renteafdekking	45.0%	30.0%

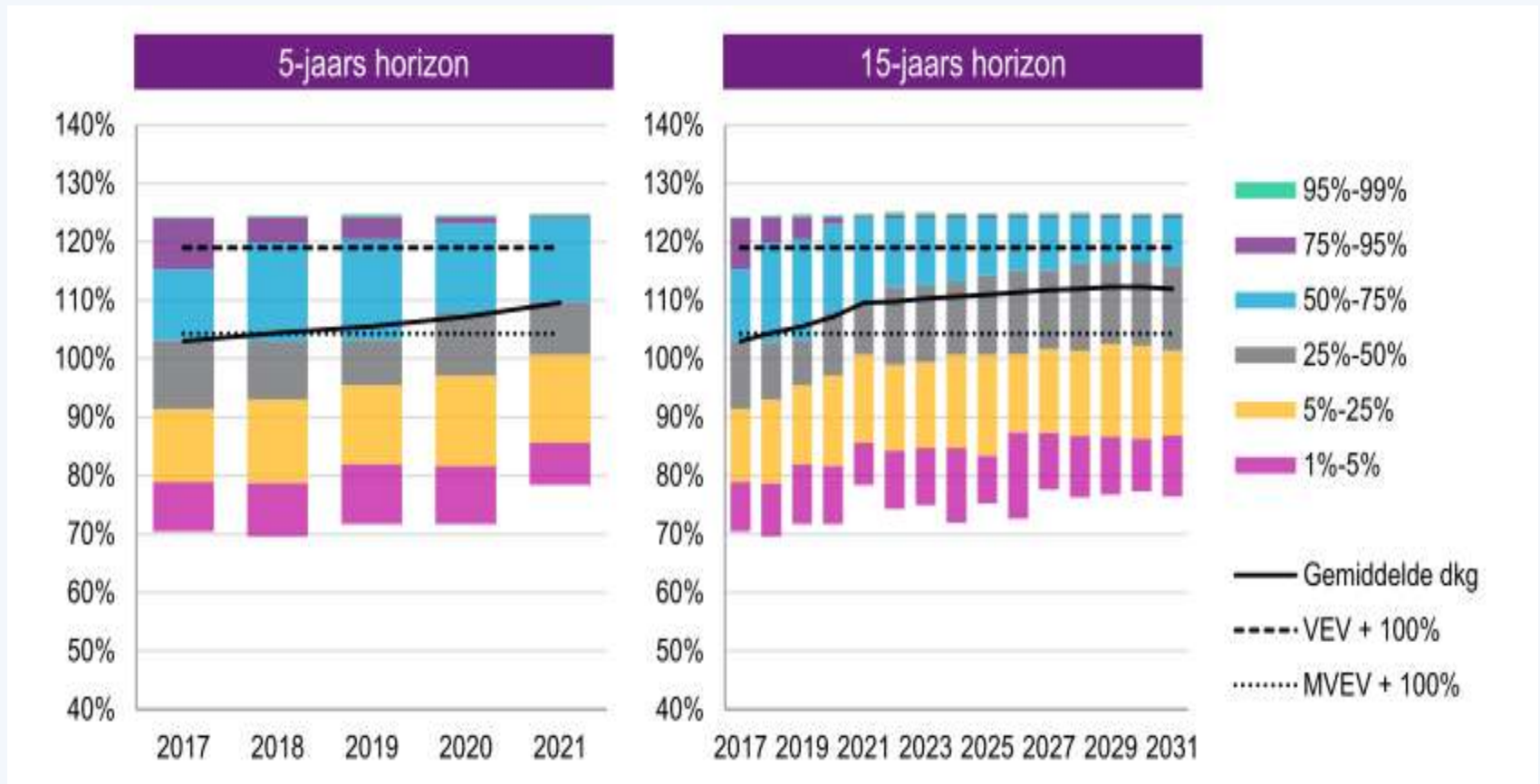
* Verschuiving benodigd voor instandhouding VEV op 19% is een grove schatting. Daadwerkelijke verdeling kan afwijken.

Scenario 4: dynamisch rentebeleid

- Renteaafdekking o.b.v. rentestand;
- Afdekking door derivaten.

Swaprente	Renteaafdekking
< 1%	20%
1% < 1,5%	30%
1,5% < 2%	40%
2% < 2,5%	50%
2,5% < 3%	55%
...+0,5%	...+5%
> 7%	100%

Resultaat huidig beleid: ontwikkeling beleidsdekkingsgraad

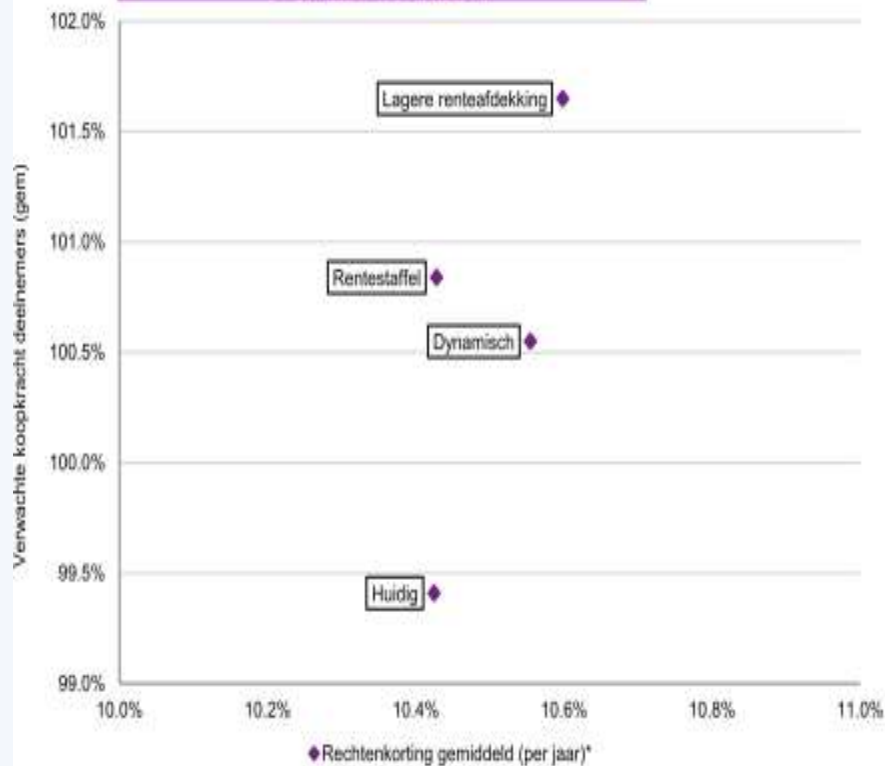

Resultaat huidig beleid

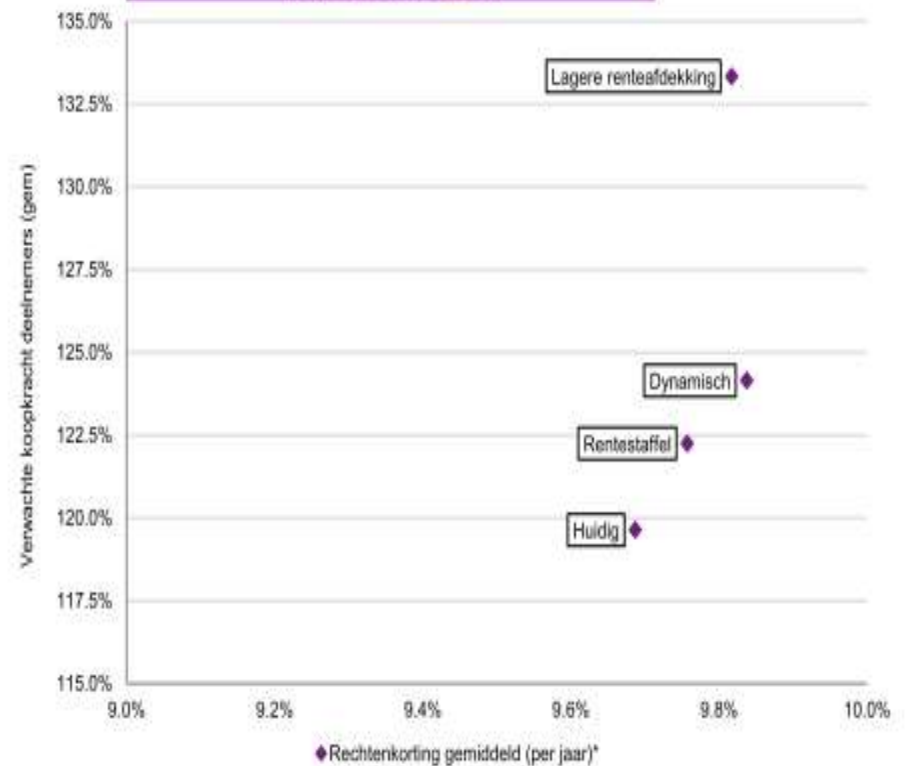
	5 jaar	15 jaar
Vereiste dekkingsgraad (gemiddeld)	119.0%	119.0%
UFR dekkingsgraad einde horizon jaar	110%	112%
Nominale marktwaarde dekkingsgraad einde horizon	107%	113%
Kans op rechtenkorting (gemiddeld)	18.4%	13.2%
Rechtenkorting gemiddeld (per jaar)*	10.4%	9.7%
Kans op dekkingstekort UFR	46.3%	35.8%
Kans op dekkingsgraad UFR < 90%	15.9%	11.0%
Kans op dekkingsgraad UFR < 80%	4.4%	3.0%
Kans op reservetekort UFR	72.5%	62.3%
Aanpassing rechten deelnemers (gem)	0.7%	2.9%
Aanpassing rechten deelnemers (5e perc)	-12.8%	-9.3%
Verwachte koopkracht deelnemers (gem)	99%	120%
Koopkracht deelnemers (5e perc)	64%	70%
Verwachte koopkracht actieven na opbkort (gem)	86%	71%
Koopkracht actieven na opbkort (5e perc)	50%	24%
Gemiddelde feitelijke premie	27.0%	26.6%
Gemiddelde zuivere kostendekkende premie	41.3%	41.7%
Kans op toereikendheid premie (zuivere kdp)	20.7%	14.1%
Kans op opbouwinkorting	79.3%	85.9%
Opbouwinkorting gemiddeld (per jaar)*	39.0%	37.0%

Resultaat alle varianten; pensioenresultaat vs. rechtenkorting

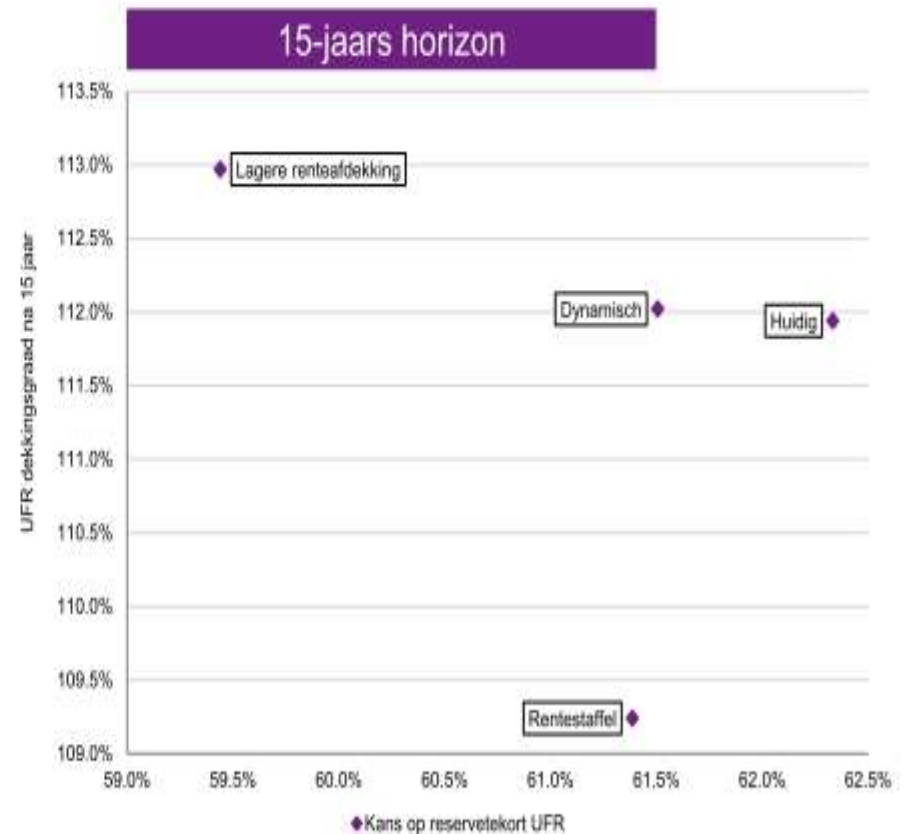
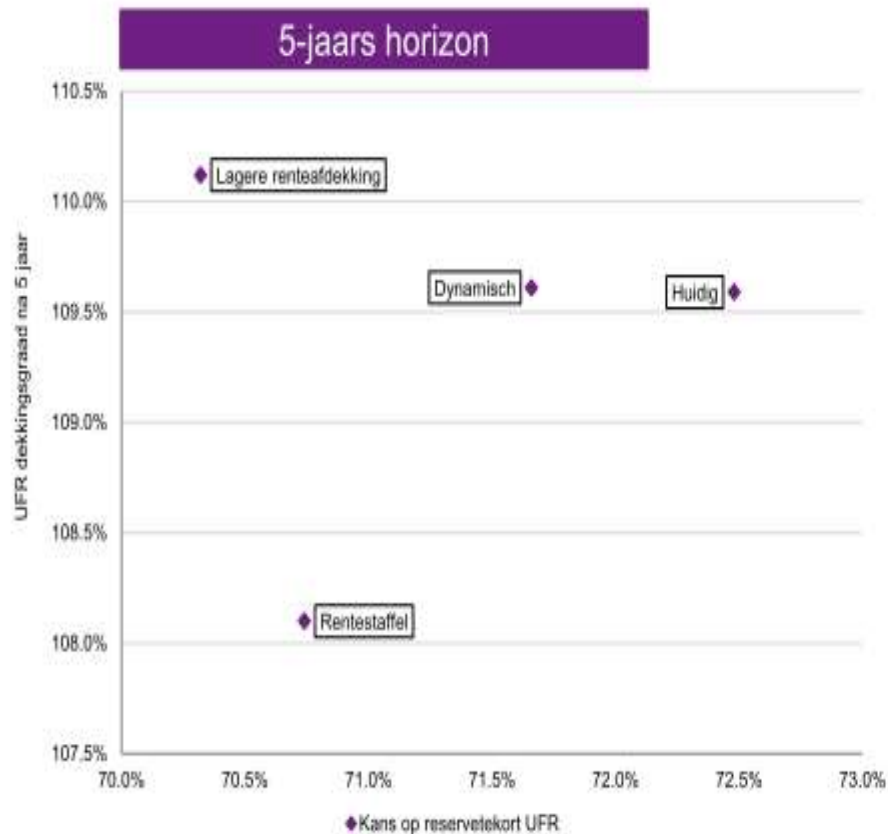
5-jaars horizon

15-jaars horizon

Resultaten alle varianten: dekkingsgraad vs. reservetekort

Resultaten alle varianten na 15 jaar

	Huidig	Lagere renteafdekking	Dynamisch beleid	Rentestaffel
Vereiste dekkingsgraad (gemiddeld)	119.0%	119.0%	119.0%	116.9%
UFR dekkingsgraad na 15 jaar	112%	113%	112%	109%
Nominale marktwaarde dekkingsgraad na 15 jaar	113%	114%	113%	110%
Kans op rechtenkorting (gemiddeld)	13.2%	12.7%	13.1%	14.3%
Rechtenkorting gemiddeld (per jaar)*	9.7%	9.8%	9.8%	9.8%
Kans op dekkingstekort UFR	35.8%	34.0%	35.6%	38.1%
Kans op dekkingsgraad UFR < 90%	11.0%	10.3%	11.0%	12.0%
Kans op dekkingsgraad UFR < 80%	3.0%	2.8%	3.1%	3.2%
Kans op reservetekort UFR	62.3%	59.4%	61.5%	61.4%
Aanpassing rechten deelnemers (gem)	2.9%	3.6%	3.1%	3.0%
Aanpassing rechten deelnemers (5e perc)	-9.3%	-9.3%	-9.3%	-10.5%
Verwachte koopkracht deelnemers (gem)	120%	133%	124%	122%
Koopkracht deelnemers (5e perc)	70%	72%	70%	70%
Verwachte koopkracht actieven na opbkort (gem)	71%	81%	74%	74%
Koopkracht actieven na opbkort (5e perc)	24%	24%	24%	24%
Gemiddelde feitelijke premie	26.6%	26.6%	26.6%	26.6%
Gemiddelde zuivere kostendekkende premie	41.7%	41.7%	41.7%	41.1%
Kans op toereikendheid premie (zuivere kdp)	14.1%	14.1%	14.1%	15.5%
Kans op opbouwkorting	85.9%	85.9%	85.9%	84.5%
Opbouwinkorting gemiddeld (per jaar)*	37.0%	37.2%	37.1%	36.5%

* Conditioneel gemiddelde: gemiddelde korting wanneer sprake is van een korting (i.e. scenario's met 0% korting niet meegenomen).

Conclusies

- Verschillen ontlopen elkaar niet veel (t.a.v. rechtenkorting);
- Lagere renteafdekking leidt tot hogere dekkingsgraad;
- Dynamisch rentebeleid leidt niet tot betere resultaten;
- Verbetering d.m.v. lagere renteafdekking komt – mede – door uitgangspunt dat de rente een stijgende lijn zal vertonen.

Besluit bestuur

- Verlaging renteafdekking naar 30% (van 45%);
- Verschuiving van 20+ obligaties naar Eurobonds (verkorting van duratie);
- Ter compensatie, verhouding aandelen/vastrentend van 35/65 naar 30/70;
- Monitoring renteafdekking per kwartaal.

Vragen?

